

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Фаховий коледж
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Циклова комісія музичних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

заступник директора з навчально-
виховної роботи

Павло ЯЛОВСЬКИЙ

« 9 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Оркестровий клас

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Найчук Н. П. Оркестровий клас: робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014. 13 Середня освіта (Музичне мистецтво). Кременець, 2024. 11 с.

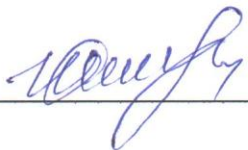
Розробник:

Найчук Надія Петрівна – викладач-методист циклової комісії музичних дисциплін Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії музичних дисциплін.

Протокол від «*1*» серпня 2024 року № *1*

Голова циклової комісії

СЕРГІЙ ШЕГЕРА

1. ВСТУП

У професійній підготовці фахових молодших бакалаврів музичного мистецтва оркестровий клас відіграє важливу роль. Поряд з іншими фаховими дисциплінами оркестр відкриває для здобувачів особливу форму вивчення музики – форму колективного виконання, яка за своєю сутністю виходить за межі поняття просто грати разом. Оркестр – це не формальне об'єднання звучання зібраних до купи музичних інструментів. Як цілісний виконавський колектив він повинен відповідати певним закономірностям і правилам, тим специфічним вимогам і характеристикам, які, власне, і забезпечують його діяльність, художні засади звучання саме як оркестру, а не великої групи виконавців. Характерною рисою оркестрового мистецтва є наявність та реалізація єдиних художніх намірів, єдність емоційного відгуку на твори, що виконуються, вміння відчувати, творити разом. Заняття в оркестровому класі допомагають студентам ознайомитися з багатю палітрою музичного мистецтва, оскільки тембральні та технічні можливості оркестрового колективу суттєво ширші у порівнянні з сольним чи ансамблевим виконанням творів. Водночас, музикування в оркестрі розкриває перед студентами колоритність та неповторність виражальних можливостей народних інструментів.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Оркестровий клас» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)		
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки:	
		4-й	
		Семестр	
		7-й	8-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2, 3 самостійної роботи здобувача освіти – 1, 2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції	
		-	-
		Практичні	
		30 год.	15 год
		Самостійна робота	
		42 год.	33 год
Вид контролю:			
Екзамен – 8-й семестр			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 60% / 40 %.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Оркестровий клас» є підготовка випускників до успішної практичної діяльності учителя музичного мистецтва закладу загальної середньої освіти.

Основні завдання вивчення дисципліни «Оркестровий клас»: формування навичок організації гурткової роботи, колективного музикування школярів та проведення бесід про виразові можливості інструментальної музики при виконанні функцій учителя музичного мистецтва, керівника художнього колективу.

Курс «Оркестровий клас» спрямований на формування у студентів таких професійних **компетентностей**:

ЗК5 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1 Здатність враховувати в освітньому процесі вікові особливості учнів.

СК8 Здатність до забезпечення сприятливих умов в освітньому середовищі для кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК16 Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування у процесі виконання професійних завдань.

СК18 Здатність впроваджувати здоров'язберезувальні технології розвитку особистості засобами музичного мистецтва та працювати з учнями з особливими освітніми потребами.

СК19 Здатність до вокальної, диригентсько-хорової та інструментальної інтерпретації музичних творів.

Програмні результати навчання:

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Оркестровий клас» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб.

РН4 Враховувати вікові особливості учнів в освітньому процесі для забезпечення його ефективності.

РН13 Формувати в учнів здатність до конструктивної міжособистісної взаємодії.

РН17 Демонструвати виконавські навички гри на музичних інструментах.

РН20 Виявляти здатність до запису нотного тексту, гармонізації мелодичної лінії музичних творів, створення власного акомпанементу шкільного пісенного репертуару.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з інструментами народного оркестру набуття навичок гри на них

Тема 1. Розвиток української народно-інструментальної музики та виконавства.

Закріплення технічних прийомів та способів оволодіння творами, які пов'язані з розвитком гармонічного слуху. Вивчення та виконання обробок українських пісень і танців високого рівня складності. Вдосконалення техніки читання нот з аркуша (вивчення творів зі складними ритмічними малюнками, зміною розмірів, фактури викладення музичного матеріалу, відхиленнями й модуляціями).

Тема 2. Класифікація, характеристика українських музичних інструментів. Види та типові склади оркестрів. Розташування інструментів у народному оркестрі.

Закріплення системи уявлень про специфіку музично-образного відображення навколишнього світу. Уміння створювати певний емоційний настрій для кращого відображення змісту музичного твору. Вивчення та виконання музичних творів українських авторів високого рівня складності. Вдосконалення техніки читання нот з аркуша (вивчення творів зі складним ритмічним малюнком, зміною розмірів, фактури викладення музичного матеріалу, відхиленнями й модуляціями).

Змістовий модуль 2. Вивчення та виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру.

Тема 3. Виконавська техніка гри на оркестрових інструментах.

Оволодіння навичками ансамблевого виконання на прикладі вивчення різножанрових п'єс: вальсів, польок, маршів: - одночасний вступ, затримування на ферматах; - гра в заданому темпі, проведення динамічної лінії за рукою диригента, самостійне відраховування пауз у своїй партії; - збалансоване звучання свого інструмента в оркестровій фактурі, відповідність штрихів, динаміки, темпу.

Тема 4. Організація навчально-виховного процесу в гуртку гри на народних інструментах у закладах загальної середньої освіти.

Вивчити нотний текст оркестрової програми. Аналізувати характерні риси кожного музичного твору. Дослідити та порівняти інтонації, ладово-гармонічну структуру, ритмічні особливості фольклорної спадщини.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекц.		сем.	практ.	лаб.	с. р.	
Змістовий модуль 1. Ознайомлення з інструментами народного оркестру набуття навичок гри на них						
Тема 1. Розвиток	22			15		7

української народно-інструментальної музики та виконавства.						
Тема 2. Класифікація, характеристика українських музичних інструментів. Види та типові склади оркестрів. Розташування інструментів у народному оркестрі.	23			15		8
Разом за змістовим модулем 1.	45			30		15
Змістовий модуль 2. Вивчення та виконання вправ, нескладних п'єс в складі оркестру						
Тема 3. Виконавська техніка гри на оркестрових інструментах.	40			22		18
Тема 4. Організація навчально-виховного процесу в гуртку гри на народних інструментах у закладах загальної середньої освіти.	35			20		15
Разом за змістовим модулем 2.	75			42		33
Разом годин за навчальним планом.	120			72		48

6. Темі практичних занять

з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Розвиток української народно-інструментальної музики та виконавства. Прийоми звуковидобування на домрі, альті, тенорі, басу, контрабасі.	15
2	Класифікація, характеристика українських музичних інструментів. Види та типові склади оркестрів. Розташування інструментів у народному оркестрі. Вивчення оркестрових партій, робота над розкриттям художнього змісту репертуарних творів.	15
3	Виконавська техніка гри на оркестрових інструментах. Набуття практичних навичок ансамблевої гри в оркестрі.	22
4.	Організація навчально-виховного процесу в гуртку гри	20

	на народних інструментах у закладах загальної середньої освіти.	
	Разом	72

7. Самостійна робота

№ з/п	Завдання	К-сть год.
1	У письмовому вигляді зробити короткий огляд життєвого та творчого шляху авторів музичних творів, які вивчаються на заняттях.	3
2	Підготувати реферати на теми: Інструментальна творчість українського народу. Музика троїстих музик. Сучасні колективи оркестрів народних інструментів.	4
3	Укласти бесіди по емоційно-художньому змісту музичних творів.	2
4	Удосконалення навичок гри на інструментах оркестру.	6
5	Вивчення оркестрових партій.	18
6	У письмовому вигляді скласти власну інтерпретацію інструментальних творів.	5
7	Укласти план роботи учнів у мистецькому проекті із використанням оркестру народних інструментів.	5
8	Підготувати реферати на теми: «Значення занять в гуртку гри на народних інструментах для особистісного становлення школяра»; «Формування творчих рис особистості школяра в процесі гри на народних інструментах».	5
	Разом	48

8. Методи навчання: словесний, практичний, наочний.

9. Методи контролю: екзамен у 8 – му семестрі

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Оркестровий клас»

Оцінку «5», «відмінно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який досконало знає нотний текст інструментальних творів; точно виконує редакторські зауваження; володіє технічними прийомами (звуквидобування, інтонування, виразність виконання, прочитання авторського тексту); застосовує штрихи гармонічної та поліфонічної канви, динаміки, темпоритміки, форми стилістики виконуваних творів у розкритті художнього образу музичного твору; вірно аналізує форму та структуру твору;

самостійно опрацьовує біографічні дані про авторів творів; пропонує шляхи використання музичного твору у подальшій педагогічній діяльності.

Оцінку «4», «добре» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який знає нотний текст інструментальних творів; виконує редакторські зауваження; допускає погрішності у звуковидобуванні, інтонуванні, виразності виконання; застосовує штрихи гармонічної та поліфонічної канви, динаміки, темпоритміки, форми стилістики виконуваних творів у розкритті художнього образу музичного твору; здійснює аналіз форми та структурної побудови твору; самостійно опрацьовує біографічні данні про авторів творів; пропонує шляхи використання музичного твору у подальшій педагогічній діяльності.

Оцінку «3», «задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти, який володіє нотним текстом інструментальних творів частково; не точно виконує редакторські зауваження; допускає помилки у володінні технічними прийомами (звуковидобування, інтонування, виразність виконання); недбало застосовує штрихи гармонічної та поліфонічної канви, динаміки, темпоритміки, форми стилістики виконуваних творів у розкритті художнього образу музичного твору; здійснює аналіз форми та структурної побудови твору; самостійно опрацьовує біографічні данні про авторів творів.

Оцінку «2», «незадовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який погано знає нотним текстом інструментальних творів; частково виявляє навички технічних прийомів (звуковидобування, інтонування, виразність виконання); недбало застосовує штрихи гармонічної та поліфонічної канви, динаміки, темпоритміки, форми стилістики виконуваних творів у розкритті художнього образу музичного твору; поверхово здійснює аналіз форми та структурної побудови твору; виявляє слабкі знання біографічного матеріалу авторів творів.

11. Орієнтовний репертуар оркестру народних інструментів

1. Музика О. Білеша, вірші М. Ткача «Ми підем де трави похилі», інструментовка В. Яскевича.
2. Сюїта на теми українських колядок, інструментовка В. Яскевича.
3. Вірші та музика П. Дворського, інструментовка Г. Торкот «Ангели майдану».
4. Музика А. Суський, вірші С. Стеценко «Коли закінчатся бої» інструментовка В. Яскевича.
5. Н. Ротта «Мелодія», інструментовка В. Сиротюка.
6. Музика та вірші С. Вакарчука «Мить», інструментовка В. Яскевича.
7. Музика та вірші А. Матвійчука «Кленова балада», інструментовка В. Сиротюка.
10. В. Дмитрієв «Молодіжний вальс», інструментовка В. Яскевича.
11. М. Вериківський «Коломийка» інструментовка В. Сиротюка.

12. М. Лисенко арія Наталки із опери «Наталка Полтавка» інструментовка В. Яскевича.

13. «Старовинний буковинський козачок» в обробці В. Марченка, інструментовка В. Яскевича.

14. Вірші О. Смика, музика В. Марченка «Козацький марш» інструментовка В. Яскевича.

15. Вірші і музика В. Івасюка «Я піду в далекі гори» інструментовка В. Яскевича.

16. Музика М. Лисенко, вірші М. Славінського «Коли розлучаються двоє», інструментовка В. Сиротюка.

12. Рекомендована література

Основна

1. Большаков О. Організація та керування оркестром народних інструментів. Київ: Музична Україна, 1991. 121 с.

2. Бродський Г. Л., Горбенко О. Б., Сметана С. О. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. 328 с.

3. Гордійчук М. Народні інструменти / Історія української музики. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1989. 422 с.

4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах / Українська академічна школа. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 124 с.

5. Іваницький А. Український музичний фольклор. Вінниця: Нова книга, 2004. С. 5–13, 27–41.

6. Лебедев В. К. Використання народних музичних інструментів у загальноосвітній школі. Вінниця: Нова книга, 2004. С. 39–47.

7. Найчук Н. П., Козачок В. С. Оркестр народних інструментів: навч. посіб. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2019. 88 с.

8. Найчук Н. П., Люлюк О. В. Теорія і методика роботи з українським оркестром народних інструментів: навч.-метод. посіб. Кременець: ВЦ, КОГПА, 2020. 132 с.

9. Найчук Надія, Яскевич Валерій. Методичні аспекти репетиційної роботи оркестру народних інструментів: збірник матеріалів наукового-методичного семінару «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті» / За заг. ред. І. В. Ратинська, Л. В. Соляр. Кременець : Вид-во ім. Тараса Шевченка. 2022. 108 с. С. 36–40.

10. Пляченко Т. М. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями : [монографія]. Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2010. 428 с.

11. Хашчеватська С. С. Інструментознавство. Вінниця: Нова книга, 2008. С. 29–40.

Допоміжна

1. Іваницький А. Український музичний фольклор. Вінниця: Нова книга, 2004. 320 с. С. 5–13, 27–41.

2. Сідлецька Т. І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2009. 184 с.

3. Федоришин В. І. Формування виконавської майстерності студентів інститутів мистецтв в умовах навчального камерно-оркестрового колективу. *Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини*: збірник матеріалів науково-практичної конференції. Дрогобич, 2005, С. 270–276.

4. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти. Київ: Техніка, 2003. 264 с.

Інформаційні ресурси

1. Українськи спів URL: <http://spiv.org.ua>
2. Folk Ukraine URL: <https://folk-ukraine.com/>
3. Національна спілка кобзарів України URL: <https://kobzari.org.ua/>